

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Figyelmeztetés.

A „K. Közlöny” szerkesztősége, szállását a szépművészetben, 8 ik óráig, 36 szám. tette át.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középületei könyvkereskedésében, valamint a szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj,

s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein középületei kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

XXXII.

259

1283. Gróf Teleki Miklós és neje Simén Klára, fiaik gr. Teleki Oszkár és Gusztáv nevére külön-külön 500 összesen 1000 pft

1284. A Bécsben tervezett, de közbejött akadályok miatt nem sikerült táncvizsgálatom vissza nem kért vagy az előleges kiadásokra el nem költ 60. f. jövedelmét 100 forintba pótolta a választmány, be-küldött 100 „

1285. A tasnádi cs. kir. járáshivatal nevében rendezett táncvizsgálatom beküldött tiszta jövedelme 112 „

1286. Bonyhai N. János egy a százkézdí várbán talált két latot nyomó régi ezüst pecsétnyomó-gyűrűt, egy gyémánt-tisztaságu violakövet (ame-tyst) magában foglaló ásványdarabot.

1287. Cserényi Károly 1600 pfrtra menő könyvgyűjteményét halála utánra.

1288. Houchardt József, sóbányanagy egy r. r. 5 „

1289. Balázs Emil ellenőr egy r. r. 5 „

1290. Ortner Dániel bányaeorvos 5 „

1291. Houchardt Lajos 5 „

1292. K. Lányi Károly cs. k. ker mérnök 5 „

1293. Ujvárosi Lajos két dr. ezüst és egy réz-érmét s egy sz. m. 5 „

1294. Dézsi Károly egysz. mind. 10 „

1295. Tóthfalvi Cs. ki József egysz. m. 5 „

1296. Kisgörgényi Nagy Lajos egysz. m. 10 „

1297. Kebelei Nagy Pál egysz. mind. 5 „

1298. Szilágyi Sándor, tanár egy r. r. 5 „

1299. Tanárky Gedeon n. körözi birtokos egy nagybcsú incanabulumot (1 fametszvényekkel díszí-tett biblia 1500 első éveiből).

1300. Salamon Lajos dítrói plebánus egysz. m. 5 „

1301. Csibi Ferencz, bíró egysz. m. 5 „

1302. Iklódi Mihály, jegyző egysz. m. 2 „

1303. Iklódi Péter, esküdt egysz. m. 2 „

1304. Puskás Antal, esküdt egysz. m. 2 „

1305. Mezei István egysz. m. 1 „

1306. Puskás János egysz. m. 2 „

1307. Puskás István, esküdt egysz. m. 2 „

1308. Kovács I. a os egysz. m. 2 „

1309. Csibi József, határbíró egysz. m. 2 „

1310. Puskás István, tanuló egysz. m. 2 „

1311. Bíró Sándor egysz. mind. 2 „

1312. Bányai-estvérek egysz. mind. 1 „

1313. László István, kántor egysz. m. 1 „

1314. Bajkó Mátyás egysz. mind. 5 „

1315. Puskás Ferencz egysz. mind. 10 „

1316. Farkas György, szentgerliczei unitárius pap és esperest egysz. mind. 6 „

1317. ifj. Gál Zsigmond egysz. mind. 5 pft

1318. Cseh József egysz. mind. 5 „

1319. A verespataki Gauri alsó és felső Fer-dinánd-bányák műtársulata egy becses arany-stufát.

1320. Egy névtelen maradni kívánó özvegy székelly asszony egy nemes-levelet I. Rákóczy György korából, 2 dr. emlékpénzt, egy török okmányt, 8 dr. forgalomból kiesett bankjegyet, egy latin állást.

(Folytatása következik.)

IPAR- KERESKEDELMİ CZIKKEK.

II.

Nemz. bank záloghitel osztálya felett any-nyt irnak a hirlapok jelenleg, hogy addig is, mig tán va-laki a Közlöny hasábjain is dárdat emelne ellene, jé lesz a gyengébbek kedvéért — mint egykori tanárom mon-dani szokta — némely régi dolgokat megújítani.

Az ausztriai nemz. bank, melynek bankjegyeivel élünk, a bankok eredeti jótékony rendeltetésétől egyidőre a forradalom által elsodortatott, s így a pénz emberei ro-konszenyében a szerint száll vagy hág, miként az ércz-pénz agioja. Mint legtöbb bankja a világnak, (lásd számát és neveit : B. Reden Handels und Gewerbe Geogr. u. Sta-tistik. 497—518) az ausztr. nemzeti bank is egyelőre ma-gán hitelintézet volt, melynek, mint mindenik banknak, egyedüli célja, a pénzforgalom könnyítése, mit a könnyű papírok kiadása által ért el, mig a nehezebb érczet keze-sül pinczéiben tartotta. Alapult 1816-ban, 50,621 rész-vényen, melyek darabja 1100 b. é. ftban volt megállítva. És e részvények, mint egyéb állampapírok, a börzén oly keletnek örvendenek, hogy régi váltóbeli értékek ezüstre emelkedett.

Kettőért szokták különösen a bankot ostromolni : az egyik azon baj, hogy a bank a forradalom alatt az ál-lamnak tetemes kölcsönnel szolgált, s ennek letörleszthe-téseig bankjegyei kényszerforgalommal ruháztattak fel, hogy jegyeit ezüsttel beváltsa az azt kívánónak, felmen-tette. (Lásd Erd. orsz. kormánylapban 1850 ápr. 28-diki, jul. 1-i 1854. febr. 23-diki sz. kormányrendeleteket). Mi-után a bajon csak a kormány segíthet, s remélhetőleg egy újabb pénzügyi szerződés nyomán 1859. jan. 1-ével a

bankjegyek kényszerű forgalma megszűnőben van : leg-jobb, ha a jámbor ember nem is törí a fejét, ne hogy hir-telen betörje.

Hanem van a nemz. banknak egy más bibije, mi nem kormányügy, hol a bank mint privát bankár áll szemben a közönséggel : és ez az 1855-ben felállított jelzalog-hít el-o s z t á l y, (Hypotheken-bank), melynek célja nem más, mint az ingatlan földbirtokra hitelezni, az egész bi-rodalomra kiterjedőleg. Ennek alapjául a bank 35 millio ezüst pénzt mutatott ki, melynek ötszörös értékeig zálog-leveleket bocsát ki, (egy új nemét a bankjegyeknek, mely-nek száza a börzén most félforint híján teljes értékben kél) melyért a bank minden vagyonával felelős. Hány százalékra adja ki pénzét, vagyis záloglevelét, abba a kormány nem elegyedik, az 5—6% kamat alól fel van mentve. (Lásd Erd. orsz. kormánylap 1855. 397. 1856 108. lap.)

E hitelbanknak egyelőre igen örvendett a földbirtó-kosság. Mindenki azt hitte, hogy pangó gazdaszatába ol-eső tőkét fog kéznél találni. E részben nem is sok a pa-nasz, mert 6%-re adja pénzét. Azonban más nehéz körülmények üték fel fejüket. Egyik azért panaszol, hogy 1000 pft öszvegnél kevesebbet nem kölcsönöz; már mint egy tarnopoli levél (Magyar Sajtó 1857 apr. 21. sz.) keserűen írja le, mennyi költség és fáradság kell csak arra, mig a birtokos jószágai térképét, leírását elkészíti, s folyamodá-sát becselésekkel, bizonyítványokkal ellátja; s ha nagy ké-szűletek után sikerült pénzt kapni, azon nyomasztó feltétel alatt kap, hogy azt egyszerre és ne rátáskban fizesse visz-sza. Nagyon terhes feltétel : mert a bank alaptörvényei-nél fogva, senkivel sem perel, csak exequal, s abban igen pontos.

E nehézségeket tekintve, s tekintve, hogy Magyar-országban (és Erdélyben) a rendes telekkönyveket most készítik, melyek nélkül a banknál annyira bajosan boldo-gulhatni, hogy Magyarhonban egyedül tán b. L. tudott még kölcsönt eszközölni : a magyarhoni főurak, a galicziai és csehországi földbirtokosok mintájára, azon gondolatban élnek, hogy a kormány egy országos zálogbank létreho-

IX.

Gertrud sokkal szűziesb, sokkal ábrándosabb, finomabb érzületű volt, hogysem határozata után, mire a kényszerűség vitte, nyugodt lehetett volna.

Önmaga előtt elpirult, arra gondolva, hogy a világ őt el-fogja itélni, mivel titkon, a társalom szabályain túl téve magát, egyedül szívére hallgatva, Alfréd neje leend.

De kívánhatja-e tőle jogosan a társalom, hogy Forstholm neje legyen, vagy öngyilkos?

Való, hogy ilyest, a tulzásokat oly nagyon kárhóztató és azokra mégis oly hajlandó társalom se kíván; de mikor itél, nem fürkész az indokokat, felülhellyezi törvényeit a sziv jogai felett, nem gondolja meg, hogy gyakorta jövnök felett más ren-delezik. . . Ezekre nincs gondja az igazságtalan bírónak, ki egyszerűen a tén y e k ből ítél. Feloldoz és kárhóztat, azok nyomán, mik által már sok bűnnek megveté alapját, sok nemes érzést elfojtott azok kebléből, kik vakon meghajoltak előtte.

A haldokló nagy-apa.

Olajja-fogyottan halvány sugarakkal. Az éji mécs utó lobjait ereszté, S a haldokló öreg búcsuzó csókokkal. Síró unokáit könyekben fereszté; „Éltem mécsének is — mond — fogytán olajja, Csendre szállt előttem az élet zsibajja, Gyermekeim jertek, Értetek volt keblem minden dobbanása, Értetek van lelkem végső ohajtása, Azt mondom el nektek.

Lelkemtől-szakadtak! figyeljétek rája, Oskolába jártok, nem tanítják ezt ott, Oh egészen más az életoskolája, Ennek tanulmányin sok nagy ész megbottolt. Boldogságra törni célja az embernek, S oda vívó úton be kevesen mennek, Ritka talál rája;

EGY KIHALT CSALÁD TITKAIBÓL.

(Beszély)

Gr. Lázár Kálmántól.

(Folytatás.)

— Ah, Gertrud! — kezdé. Ez óráig véteknék tartottam volna téged földi lénynek tekinteni. Azt hittem, lelked tiszta, mint a legfényesebb csillag, s ment a gyöngesség legkisebb ár-nyától. Miért kelle csalódnom? miért ingatott meg e hitemben balvégezetem. Oh, sokat kelle szenvednem az életben, egész lé-tem keserű tapasztalatok, égő fájdalmak láncozolata, mi volt mind az e keserű ébredéshez képest. Avagy tévedném-e? aj-ka-ka nem hazudtak, nem a tettetés ál — hanem az ártatlanság szelid fénye sugárzik szép szemeidből, és midőn hazánkról be-szélve, arcod föllángolt, valóban lelkesüléstől gyúlt ki? sze-meidbe szent fájdalom gyöngyei voltak a könyvek? Te nem ámi-tottad tenmagadat és engemet? Mindez nem álász volt. A mago-kat felküzdő nemesb érzelmek nem voltak gyermeki ártatlan szí-ved végyonaglásai? Oh szólj! Zúzd össze kételyeimet, mint összezúzd az szívedet. Add vissza hitemet. Győzz meg, vagy ámits el. Ringassad lelkemet édes, habár osalóka álomba, mi-ből ne ébredjen föl soha.

Gertrud zokogva borult Alfréd keblére. Töredezett hangon mondva:

— Tovább nem titkolhatom. Gyámom tudja, hogy szeret-jük egymást, s ezért ellenségedd lön. Ő üldözöd kezébe akar juttatni, ha vonakodom nője lenni. Menekvésedre más mód nincs, ő hiúz-szemekkel őrködik feletted.

— És én kételkedem benned. Én, én kiért felakartad maga-dat áldozni, és, ki nem vagyok méltó, hogy egy ily egyetlen tekintetrel méltasson. Oh, távozzál tőlem, én gyűlölöm enmaga-mat, mióta ellened oly igaztalan valék.

Gertrud alétlan hullott egy gyeppamlagra. Alfréd kételye, méltatlan szavai mélyen sebék szívet, szerelme kétségbejé. Ama perczen határozatában ingadozni kezdett. Még rémesebbnek tűnt fel előtte azon gondolat, hogy a gyűlölő Forstholm nejevé kell lennie.

— Holnap, már, holnap el lesznek jegyezve . . . sohajtá a hölgy s hideg borzadály futott végig tagjain.

— Nem, Gertrud! ha az egész világ összeesküszik is el-lenünk, még se leendesz Forstholm nejevé. Az nem történhetik meg, annak nem szabad megtörténni. Te nem fogod magadat érettem feláldozni. Ha jöltevőm véretem ohajtja, ám teljék ked-ve, de Istenemre! az által nem fogja elérni önző célját ama vampyr. Ma, még ez órában följelentem magamat.

— Alfréd, az égre, mi jut eszedbe! — sikoltá Gertrud ré-műlten.

— Azt, mit tennem kötelességem s szerelmem parancsolja. — Nem, nem Alfréd. Számúdszivedből-e gondolatot. Lásd akkor még szerencsétlenebb lennék. Hisz az élet nem oly hosszú s egy jobb világban nem szakítand el senki egymástól.

— Az élet csak annak rövid, a ki boldog. És én mit vár-hatnék, mit remélhetnék többé a földön; nekem minden vá-gyam, minden reményem elhalt. . .

Az ifju lesüté fejét s mély, fájdalmas gondolatokba merült el. Darab idő múlva hevesen megragad Gertrud kezét, sze-meit sugároztak, arca kigyúlt.

— Ez eszme! kiáltá hűvvel — ah, ez eszmét jó szelle-m sugallá. Igen, Gertrud! van egy mód, egyetlen út, mi megmenthet, min haladva elérhetjük célunkat és boldogok lehetünk.

Gertrud mélyen sohajtott és szomoruan rázta fejét. — Egyedül tőled függ, hogy azt követve, boldogok le-hessünk.

— Mindent, mindent megteszek, a mit kívánsz.

— Mersz-e daczolni a világ elűtötletével?

— Az én világom csak te vagy, — viszonzá az ábrándoshölgy.

— Oh! ugy boldogok leszünk, — szólt Alfréd — keblére ölelve hölgyét. Légy titokban nőm, azután távozzunk e honból, hol minden perczen vész környez.

Gertrud visszarettent e gondolatától, de lelke előtt fölme-rültek jövőjének sötét rémképei s ajkai halkán i g e n t rebegtek.

Midőn az ifjak elhagyák a parkot, a közel lugosból egy sötét alak lépett ki, gúnymosolyal nézve a távozókat után. Forstholm volt.

zását meg fogja engedni, s így magok akarnak bankot alapítani.

Erdélyben szintén régóta szönyegen forog ez eszme. Egy rész Erdély számára külön akar egyet, a másik Magyarországával akar egyesülni.

Miután a csehországiak kérelme, tán formalitások miatt, a napokban visszautasított: hogy nekünk hogyan lehetne létesítnünk, azon országunk több fia — mint tudjuk — gondolkozik, csak kedvezőbb szelekre vár.

KÖVÁRI LÁSZLO.

Keleti levelek.

Bukarest, 1857. apr. 24. — A nagyhatalmak itteni biztosai a napokban Jassyba rándultak, megtudandók ott is a nép véleményét, s kívánatait. Mint halljuk, az unio hívei ott is igen nagy erélyt fejtenek ki pártjok erősítésére. S való-e, hogy a biztos urak is az ő kérelmek következtében rándultak volna Jassyba, majd megtudandjuk. — Az ide gyűlendő ad hoc divan ó szerénti május 15-én fogja elkezdni üléseit, egyelőre a Csizmedzin europai hírű népkert szomszédságában, a Kosztalyi Gyika házában, mely Bukarestben a legszebb urilak, de innen csak hamar átteendi üléseit a Mitropoliára, hol jelenleg nagy mérvben folynak a munkálatok az e czélra építendő lakon, az unio hívei forrón ohajtják, hogy idegen fejedelmet kapjanak, ez, gondolják — begyógyíthatja minden sérelmeit hazájoknak, melyeket eddig a hospodárok — hallirja — kénye miatt szenvedett. — A conservativ aristocrazia az unio mellett is, ha valószínű fog, honi fejedelmet ohajtana, az idegen befolyástól féltvén eddigi constitúciójokat. Melyik párt látandja ohajait teljesülni, ez a jövő titka. Városunk különben csöndes, s nyugodtan várja a reménydus napokat. Eddigél a közcsend semminemű demonstratio által meg nem háborított.

Éppen most tíz éve, hogy e város nagy része lángok martalékává lett volt. E romokon épültek e tíz év alatt a legszabályosabb utcák, mint a fénydús Lipse-utca — Lipskenie. A salár v. szöcs-utca, a barát-utca — baracia. Ez az erdélyi ipar és kereskedés főpiacza, a honnan az itt lakó kereskedőket brassianoknak nevezik. Nevét pedig a Sz. Ferenciekéltt levő zárdájáról vette.

Hogy Isten látogatásaival is gyermekei javokra céloz, erről semmi jobban meg nem győzhet, mint Bukarest e tíz évi története. E csapás nélkül egy ötvened alatt sem széppülhetett volna annyit. Csak ezután kezdték szabályozni, szélesíteni az addig oly szűk utcákat, hol két szekérnek meggyúlt a bája, ha összetalálkoztak. Ezután épült a város közepén; az addig bűzhödő tő helyén, hol rézcéket lödöztek a vadászok s a négy lábú oktalan is messze került még környékét is, mert félt, hogy elsüllyed... a már említett szép népkert. Körülte a Gyika Floresku s más bojárak palotái, közel hozzá a pompás lutheran templom, tovább az új nemzeti színház, a Török — egy magyar szabó — három emeletes négyszögű háza, a volt herczeg Stirbey háza, s a brassói vonalon a szép chaussé... de ki tudná mind elszámolni, mit e tíz év előteremtett, hol most is egyszerre ötven-hatvan házon dolgoznak, s még a kinek semmi sincs, örömmel telik szíve, ha Bukarest e tíz év alatt tett előhaladására gondol.

Kezemből újbol egy politikai párbeszéd, írta Vassile Alessandri, szinpadra, melyben Pékalé ifju unionista meggyőzi az öreg hosszú-taláros Tindalát az unio üdvös voltáról, annyira hogy az öreg utólagá hurrát kiált s énekelni, táncolni kezd örömeiben. Ezt azért hozám fel, mert a többek közt azzal is capacitáljo, hogy ne féltsé az öreg, idegen fejedelem alatt vallását, hiszen a moldvai, magyarok is mióta együtt laknak az oláhokkal s még is hitüket nem kelle meg cserélniök, így:

Unguri cse in Moldova suntu ka noi lokutori,
Skimbat-au a loru kredintze supt rominii domnitor.
S mit az öreg végül fel lelkesülve táncz közt el dalol, e nemben igen talpra esett költemény.

Isten önnel.

KOOS FERENCZ.

Cserhalomtáj, apr. 22. — (Besztercei és részletei. Téglá, cserépvető-egyetlet. Sófálvi égés.) A mártius 13 hullott, de alig 24 óráig fehérlett havazás után vidékünkön tökéletes szárazság uralkodik. Kétszer permetezett ugyan, melyeknek egyike f. h. 9-én nevezetes, a mennyiben-tagnapi 10 órákor többszörös dörgések közt a harinai határon oly jégeső hullott, mely később a felnőtt gabona-határt porrá teendé. Egyébiránt tavaszunk gyönyörű szép; viruló bájain a természetnek a föl-föl zengő madár-dallam önkénytelen hálára hangolja a föld remeke, — nemünk meg nem romlott keblü gyermekét.

Azonban e napok egyik szebbike f. h. 18-ka évekre kiható romlást hozza Beszterce városára. E napon, nyári meleget szórt sugarai alkonyán feltűnedező fellegeteket arannyal szegélyezék, a pompás jelenetben biztató reményt sugározni földmives kebelrétegeibe egyleendő szelid és áldásozó eső iránt. De nem úgy lön! mert alig haladt le a láthatárról a nap, beköszöntött kelet orrmiról a lekeket rémíteni jött szélroham, melynek süvöltéséhez este 10 órákor Beszterce utcáin a „tűz, tűz“ rémes hangja csatlakozott. A fautezában egy rézműves istállójából keletkezett a tűz. Alig néhány perc, és a dühöngő orkán segítségével repülő lángok előzölék a város délnyugoti részét; csomókban ragadta fel a szél az égő üszköket és rakta le, úgy hogy egyszerre égett 10 különböző helyen. Elégett a magyaruleza, az ispotályutca déli sora mind, a köztök lévő mellék-utczák épületeivel, ide értve a sétatér felőli belutczákat is és a külváros déli oldalán nagyobb részt, s az éjszaki végén 10 ház. Leégett a fináncz-directioi épület minden irományával, melynek védelmezését hasztalan kísérté meg az itt államászó páma-ezred zászlóaljának őrnagya. Az inspectori lakot Radon potsegd társaival mentette meg, káposztalé, és borral is fecskendezve a lángtól környezett épületet, mi másutt is elpróbáltatt; 144 ház égett le; 6 ember égett oda; egy elégett azután halt meg, egy más haldoklik, de többen kinos-betegén fekszenek. A kár megbecsülhetetlen. Kivált az új-utczában senki se tudta semmijét megmenteni. Elégett Erdély legmagasabb, tornya a piacz közepén álló lutheran pompás torony is. Egy évek óta lebullott cserépfő helyén *) kifütyögő madárfészek fogta fel a tüzet, mely régi helytellen belszerkezeti tölgfagrádicsai hamvasításakor a kisebb és nagyobb ablakokon kiakadt; játszi lángokban borzasztó látványt nyujta a

*) Több két événél, hogy foly a tanácskozás a torony újbol fedetése felől.

szemlélőnek. Két — egyik 70 mázsás — harang leolvadt, a harmadik épen akadt egy rovázaton fel, és oda ége a toronyban a város egyetlen toronyórája, úgy hogy ezután katona kell, hogy tárogassa Beszterce utcáin a hány órát. A templomot is a mindenfelé akkora feláldozótevékenységet tanúsított Burghardt almérnök Lavin mérnökársával, czukrász Zaling, egy fiu a nép alsóbb rétegeiből és kivált Hartner m. J. merész önfeláldozás életkockára vetéssel menté meg. Leégett a város tanácsháza is, melyhez közelebbi kiigazitások elmellőzték a ház hiujára a feljárást újbol felrakatni. A tűz még maig sincs tökéletesen eloltva. És nevezetes, hogy éppen ezen nap, apr. 18., száz éve hason égés volt Besztercen, s tán éppen ezen város részen. Azorban segítő-választmány van alakulva segélyt gyűjteni és a gyűltet igazságos arányban kiosztani. Az adakozásnak már is lelkesítő tanúságát adáa 8 faluból álló borgói járás szegény népe, adván 260 frt. pp. és fa-anyagbeli segélyt. Alakult volt itt egy lövész-egyetlet actiakon, mely már átváltozott géppeli téglá és cserépvető-egyetletté, hogy így elég, jobb és az usoráskodás alól felszabadult olcsóbb anyagot lehessen előállítani. Ez ügynek Nagy, derék megyei főnökünk áll az élén. Továbbá indítványozva van, hogy a várfalakból tügyen kő és téglá osztassék ki a szegényebb leégett szerencsétlenebb polgárok között és hogy a város területén ezután csak solid anyagokból szabadon építeni bár mi épületet, még kerteléseket, korlátokat is. Mi igen helyes, mert most is a jól tűzfalazott, cseréppel fedett házak épen maradtak.

F. h. 19-kén Beszterce szomszéd helységében, Sófálván, szintén egy csűrből éledt tűzből elégett 32 ház, és a pompás, vidékünk diszűl szolgáló hely. hitűek temploma is tornyostól. Két emberélet és marhák estek áldozatul. A ref. templom-boltozat be nem szakadása, és a toronyféle gradics s a paplak megmentésénél kitűnő érdemet szereztek Gellner besztercemegyei építészeti főmérnök, gr. B. Géza és Zsigmond, K. Farkas és Zs. János ömlgok. Csak az ekklézia kára 2000 pfíton fölül.

F. h. 21-dikén pedig Ároklánjén égett el két ház, hol a gr. B. S. és két fiai erélyes intézkedése mellett, a szél szerencsés vonalba húzódása okozá, hogy az egész falu el nem hamvadott. Nem lehet elhallgatnunk, hogy a vizet lélekszakadva hordó gr. B. Gyula egy Gora nevű embert is, 1848-ig apja tehenését, vizhordásra intvén, azt feltele: hord ha kell, elég erős vagy és maradt továbbra is bámuló, pedig az ő háza fenyegetve volt, míg a grófé éppen nem.

Azt, hogy Szeretfalván és Egresen az erdőket gyújtották fel, nem is említem. Tűzkármentesítés! nikor válik a te igéd teljesleg testté?

R. L.

Szerkesztőségi felszólalás.

Ezen fennebbi levél egy diszes városunk, két derék magyar helység, s egyikükben ev. reformatusaink nagy értékű templomának pusztulását hozza. A közrészvélet mi sem költetheti fel inkább a tűzvésznl.

Fájdalmasan értesülünk, hogy az elpusztult sófalvi templom újra-építésére az illető egyházmegye semmi alappal sem bír. Hazafi-kötelességünknek érezzük kinyilatkoztatni, hogy mink a keresztényi áldozat közvetítésé-

is foglalkoztak a selyemtermeléssel és saját magok tudtak szöveteket készíteni selyemből. A selyemmel kereskedés alapította meg Chinának gazdaságát.

A Ptolomaeusok idejében a selyem egy fontos és elterjedett kereskedési cikk volt az alexandriai kereskedőktől az arannyal egyenlőnek becsülték. Aristoteles 350 évvel Krisztus előtt említést tesz már róla „ex hoc animalis genere bombycia illa, mulieres retorquendo, in flum deducunt, deinde textunt Prima texitse in Co, insula Pamphila, Platis filia dicitur.“ Halállal büntették a chinaiak, a selyemtermelés idegennek tanítását.

2) Chinából Indiába, Persiába, Japánba terjedt el, azután:

3) Görögönba. Nem tekintve azon életet fenyegető tilalmat, sikerült néhány barátunk, kik Chinából missiói utazásokból Indiába és Persiába tértek vissza, a selyemtermelés esmeretét Krisztus előtt 555 évvel, Európába, névszerént Justinian császárhoz Konstantinápolyba vinni, tojások által, melyet vándor botjaikban vittek, ugyanezek hoztak eperfamagot is, azt gondolvá, hogy a tojások ezeket is előhoznák. Ganéj melegebe költették ki a tojások. Sok századokon keresztül kirekesztőleg birya e mesterséget, virágzott ezen iparforrás által, Görögország, előbb a magasabb rangu nők kezei közé jutott, ma is nagy mérvben üzi azt.

4) Görögönból a rómaiakhoz terjedett el. Csak a legfőbb rangu nők viselhettek törvényesen selyemkötöst, Tiberius megtiltotta a férfiaknak is azt viselni. Heliogabal császár ismét viselte.

Rüdiger, Sicília királya, kereszties háborujában a szent földön, oly városokat vett bé, hol selyemtermelés és szövés volt, magával vitte azon foglyokat, kik a selyemtermelést értették, s 1100-ban bevitte Palermóba a selyemtermelést, honnan Olaszhon több részeibe is elterjedett.

5. Olaszhonból Spanyol és Portugalba terjedett a selyemtermelés, innen pedig 6) Frankhonba, 7) Nagy-Britaniába, Irlandba, 8) Dániába, 9) Svédhonba, sőt 10) 1830 óta Oroszhonban is nevezetes előhaladást tett, ugy 11) Schvaitzban, 12) Éjszakamerikában is 1770 óta.

TUNYOGI JÓZSEF

ev. ref. tanár.

(Folytatjuk.)

Kélek, ki szem elől azt el ne téveszsze,
Hogy a boldogsáért nem kell menni messze,
Kélek a házaja.

Meglátszik, hogyha tiszta lesz kebletek,
A milyennék azt az Isten teremtetle,
A boldogság együtt jár és kel veletek,
S gyermekei lesztek a vész közepette.

Kérditek: miben áll a szív tisztasága,
Melynek földjén nyílik boldogság virága,
S hogy száll el a szív?
Kebleteknek, hogy a drága kincset nyujtsa,
Egységyed a szerény a kulcsa,
Ezt gyakoroljátok.

Féltétek, azt a jót, azt a jó Teremtőt,
A ki minden kinek legjobb édes atya,
Ki a multat jelent és kites jövődöt, —
Soroljátok bele szöve, igazgatja,
Szent háza oltárát meglátogassatok,
Onnan lelki béke harmatoz le rátok,
És a szenvedések,
Míglen a hitellent ostorozva sujják,
Tínéktek jobbokat enyhületre nyujtják,
S javatokra lesznek.

Mivel egy atyának gyermekei vagytok,
Öleljétek mindent szerető karokkal,
Fel se vegyétek, ha gyakarta csalódtok,
Ti győztek mindig nemes boszútokkal;
Nem az a jó testvér, ki jót ad a jóért,
De, ki karját nyujtja a tántorodóért,
S keblére ölelve,
Bűneit gyűlöli, de magát az embert
Tisztelet, kit nemes tetteivel megnyert
Örömmel eltelve.

Majd első a végzet benneleket szerte,
Mert a sors labdaként játszik az emberrel,
A míg az egyiket rongy foszlányig verte,

A más irányban bánik kegyelettel;
Akarhova állit, a kötelességet
Munkás szorgalommal híven betöltésétek,
Nézzetek a méhre;
A henyélet egy áldástalan pálya,
Szegénység- s gyalázat-bélyeg sütte rája,
S pusztulás a vége.

Isten, haza s közjé ellen tenni vétek,
Midőn magatokért szorgalmatoskodtok,
Tinhasznok mellett el ne téveszsétek,
Hogy nemesebb célra rendeltetve vagytok,
Tiszta lesz kebletek, ha ezt megtartjátok,
Honnan a boldogság mosolyog reátok,
S nem éltek hiába
Áldjon meg az Isten ily gondolkozással,
Haldokl apátok e végohajtással
Száll le mély sirjába.

HÓRY FARKAS.

EPERFA-NEVELÉS ÉS SELYEMTERMELES. *)

Történeti és statistikai elterjedése a selyemtermelésnek.

1) China volt első házaja, irónak állítása szerént, a selyembogarakrólí fejezet itten Krisztus születése előtt 2697 évvel íratott. Si-ling-sehia. Hoag-ti császár neje első volt, ki már foglalkozott a selyemtermeléssel, ő levette a selyemhernyót a fákról és a császári szobákban vezette nevelésüket, hol asszonyi körözete segítségére volt. Elesmeréséül oly nagy jöletnek az utó kortól a szelleak közé emeletett s iránta a selyembogarak Istennője neve alatt különös tisztelet nyilvánított (Memoires sur las Chinois Tom. XIII. pag. 340.) A következő császárnék

*) Hogy minő lelkesedéssel fogadta tisztelt tanár ur a selyemtermelés körül megbízását, eléggé jellemzeni ezen rögtönzött értekezésé, melyet bővebb szétterjedés végett lapunkban közreadandónak véltünk.

Szerk.

vel szolgálni szent kötelességünknek tartjuk. Szerkesztőségünk minden áldozatot a károsultak javára elfogad, s lapunk hasábjain a beküldendő összegekről nyívanos számadást viend. Kik által igénytelen szolgáltatásunk méltányoltni fog, méltóztassanak kijelölni, keresztényi áldozatokat, a károsult helységek közül melyeknek szentelik? S mit névszerint a sófalvi elégett templom részére? A kegyes küldemények Dózsa Dánielhez leszenk utasítandók. Szénuteza, Sikóház, 36 szám.

A SZERKESZTŐSÉG.

A Maros-mentéről. (A földbirtokosok helyzete, segédeszközök, tagosítás). Honunk jelen állásában a földbirtokos helyzete igenis csüggesztő. A természetmennyek, bor, buza, melyek egyedüli forrásai a földmivelő jövedelmeinek, és az árucikknek oly aránytalanul állanak szemben egymással, ellenben költségünk mellékes kiadásai oly nagyok, túlfeszítettek, hogy ha az ember jól utána gondol, bámulnia kell, miként tarthatjuk még fenn magunkat.

Mult évben a bornak vedre volt 1 fr. pp. A kukuriza kis vékaja 1 f. pp. Tiszta buza v. 2 f. — 2 f. 24 xr. pp. — Az idén a bor és kukuriza pengőről váltóra szállott, a tiszta buza pedig 1 ft. 20 xr. pp.

Költségeink pedig ugyanazok, adóknak nem hogy apadna, arányban a természetmennyek árával, sőt a szüntelen nevelkedő költségek fedezésére csak emelkedik, az adó pedig olyas dolog, melynek pontos fizetése minden polgárnak honfi-kötelessége. De miből? ez már a kérdések kérdése, ez ám a gordiusi csomó, melynek megoldása fő, kimondhatatlan nehéz feladatunk.

A szántók, szőlők megmivelése borzasztó költségbe kerül; de vannak helységek — mint például miénk is — hol a birtokosok száma erősen nagy, s a napszámtévő erő nagyon megoszlik, hogy legjobb szándék, akarat mellett, tulzott, merész áldozatok dacára földjeink miveletlen maradnak, sokat — kivált a távollévő földkekből — részbe ki sem adhatván. Mi tevék legyünk tehát illetén állásunkban? Hitem szerint két eszköz volna, melyek egyedül vezethetnek célra, melyek egyedül képesek eloszlatni az inség borongó homályát szomorú egü honunkról, s e két eszköz közül az első a nélkülözés, mely alatt azonban nem azt értem, hogy lemondjunk minden élvezetéről, minden eddigi kényelmeinkről; hanem azt, hogy ezeket állítsuk arányba jövedelmeinkkel, de az miként történhetik meg? nagyon könnyen, csak halgassátok figyelemmel, mit eddig, megvallom, magam sem követtem, de a szükség rá tanított s követni fogom sat. Ki ezelőtt városban hat lovat tartott, ezután tartson csak négyet; ki négyet, az tartson csak kettőt; kinek számos ingyenélő cifra cselédjei voltak, apaszsa azoknak számát, cizfiraságát. Kinek olyszabadháza, asztala volt, miként a bachanaliaknak s ezzel egybekötve az aránytalan költségeknek vége hossza nem volt, ritkábban s kevesebb költséggel fogadjja vendégeit; ki eddig első rendű páholyt tartott, s éri hogy ez erőmegfeszítésbe kerül, most vegyen másod rendűt vagy plane szorítkozzék zárt székre; ki regálat szívott hadjan hagyjon fel velők férfias elszántsággal s szoktassa magát erővel a cabanoshoz s így tovább. A főbb rangnak, magasabb helyzetűek járjanak elől jó példával, így lehet aztán a többitől is csak erre számítani.

A nélkülözéseknek, lemondásoknak ezernyi módja van, s bár ha ez eleinte, mint szokatlan dolog, kellemetlen hatásu, de csak vas-akarat, elhatározás kell, leküzdhetünk mindent; hisz ezek boldogságunkat úgy sem csökkentik.

Második eszköz a célszerű gazdaság. De ennek fő kelléke a tagosítás. Hogy a tagosításnak mik az előnyei, mily egészen más spherába emeli a gazda üzletét, mily okszerű lehet a vegytan segédkezésével akkor földjeinket értékesíteni, holott így csak egy hasznót kapunk, s ezt is csak silányt; földjeink a mellett gyengülnek; miként használhatnánk akkor erő megfeszítés nélkül arató-cseplő s más hasznos gépeket, mennyire nem párhuzamosítható ez, eddig gyakorolt silányugar rendszerünkkel, ezt más okosabb fők leírják: részleteibe tehát mélyebben bérereszkedni nem akarok.

Nézetem ez: Egész lelkünk, leküzdve minden akadályokat, törekedjünk a népre hatni, hogy ez átlátva előnyeit saját akaratulag, nem erőltetve egyezzzék belé a tagosítás föltételeibe. Helységünkben célba vittük a tagosítást, s ha nem is két-harmada, de kevés hiával beléegyeztek, s már szép jövőnek nézünk szembe, a meny nyíban a károlyfejérvári mgos káptalanok is (kiitt tekintélyes birtokos) egyhangu ohajtása, s csupán a magas kormányhelyben hagyását várja, mely iránt már folyamodványát be is nyújtotta.

Akadályok, még pedig egyszerű akadályok, vannak itt is; a nép nem láthat be ilyes ügyek szentségébe — igazságába; a kik pedig hathatnának a népre, azokat önérdék vezeti, s így a mivéltébb osztályt úgy nézi, mint cselszövőnyek gyártóit megbuktatásukra.

El köztünk is oly egén, ki nem tekintve a közjót, nem tekintve azt, hogy a határ feltölthetési joggal a magas kormány már úgy szólva megvélt alapját a tagosításnak, nem látva át, hogy csak üdöt veszítetünk, ha

akadályokat gördítünk olyan dolgok elébe, miknek üdövel önként kell bekövetkezni s csupa anyagi vad érdektől vezettetve, hogy egyes elnyomorodottaknak földjeit harmad rész áron kicsikarhassa — marhált, juhait, sertéseit szomszédok kertjeiben legeltethesse, hogy az övéivel határos földet kénye szerint suttomban csipkedhesse, mely morális eljárásnak a tagosítás mind gátat vetne, mindent mi hatalmában van, föl kíván használni a magas czél meggátolására. Hatalmát nagyinak véli, mert a kucmások csoport alárendeltje, s ez hőstünk beszédét, melynek minden egyes szava silány magánérdek által vezetvél hiszi, mint hajdan az oraculumot.

Ilyes egyének azonban rövid időn meggyengülendnek, kisebbek ök, hogy sem képesek lennének megingatni községek vas-akaratát, le tudnák törni szentségtelen kezeikkel a serdülő ágat, mely ért gyümölcsöt ígér. Ha nem hagy fel lelketlen működésével, később nevét, s egyes jellemző tényeit fogjuk közölni, hogy a nagy világ is láthassa, miként működik a Maros jobb partján rejtett zugában, Mephistó ember képében.

B....y*)

Mezőségről. (Magtárak, tagosítás, szőlő termesztés, ákác.) Bckros elfoglaltatásom nem enged időt arra, hogy a vidéki dalidók viasz-faggyu-gyertyáiról, Adelgunda, Conchinchinilda, Julesa, Sári, Pencsi ruháiról, vagy kötél-tánczosok bokáinak mozgásáról, szemfényvesztők bővöléseiről, verőfényes napról, midőn a szabó-bogarak is apricálódni előállnak, vagy a térdigérő sárról, mely a bagariákat fölkeresi, írjak; hanem ha sajgó lelkem leendő elszegényülésünk okain el-elmereng, úgy tetszik hogy ön magammal együtt kiragadnám ezen veszélyes ingoványból, melyen úgy jár, mint a hanságiak: még elmerülhet. Nem lehet, nincs a népben hűvénység. Péter, ha a népből volt, méltányolta nagy mesterétől kösziklának nevezetét. Mi vagyunk, ezen kór — az átalakulás vajdó szakában: utódaink már megszokandják vagy a kedvező égaljt, vagy a nyomor ölébeni életet. De rajtunk mezőségiem mi segít a jelenben? Kiadásainkat nem hogy apasztaná az idő, hanem sokasítja. Naponként zörgetik a hitesek kilincsünket, s valamit mindig tudnak kérni. Semmi pénzforrás. Eddig se kaptunk egyébből pénzt, csak a gabonából, s ha volt egy-két marhánk olyan, a micsodás. Az utolsó árak még valahogy áll, de a gabona-ár össze nem mérhető sem a szükségletek fedezésével, sem a gyártmányok piaci árával. Tagadhatlan ugyan, hogy három négy év óta a gabona bővebb mértékben termeltetik, sőt a földbirtokosok is valamivel magasabb illetőség mellett adják ki földjeiket, de aztán a kész természetmenny piacra szállítása, eladása nem csekély gondot ad. Jelenleg az egészség, erkölcs-rontó pálinkagyárak még sokat emésztenek föl, de tán csak nem fognak ezek is ily módon örökre fennállni.

Czél szerülten gazdaságunk folytatásának hitványságáról már sokat beszéltek: irtak: de az oktatás kevés fülbe hatott el; ha helyenkint egy földbirtokos tesz is valamit, de a Mezőségen ritka helységben látható a tespedésből bontakozódás. Ha megy is valahogy, a lépések teknysbékaiak.

Hány ezer hold föld hever még a tavak fenekén? Mikor lesznek más malmaink, mint a taviak és épülnek-e valaha közös magtárak? Mai időben egy szűk, sovány év nagyobb dúlast okozandna, minőt okozott 1817-ben, mert most a dusabb udvarok sincsenek ellátva hosszabb időre élelmi cikkekkel, holott akkor rakott magtárak álltak fenn.

A tagosításról, melynek sok barátja és sok ellensége is van, már látom, hogy szinte ok nélkül szólnék: a nagyobb birtokosság nélkül is barátja lehet, a vagyontalan osztály most és jövőben is ellensége marad. Csak hogy egyszer már kezdődne meg, hogy mi is látnók örömet, mert ez a bizonytalan állapot a gazdaságban, elhaladásunknak, vagyonosadásnak vértessé, uton utfélen megtámad, nincsen kezünk közt fegyver, hogy azt visszaverhetnők.

Termeszszünk oly terményt, a melyért több pénzt vehetünk be, a mit tartani lehet, a miért hazánkat a külföld is fölkeresné, a mi nem csak kiállja éghajlatunkat, sőt könnyen honosul.

Termeszszünk bort, dohányt.

A Mezőségen ma is vannak helyenkint szőlőshegyek, mint Komlódon, Szilváson s kisebb mennyiségben kevesebb szorgalom mellett még más helyen is tenyészik a szőlő. Mindnyája ezen szőlős hegyeknek arról tesz tanubizonyságot, hogy Erdélyben a mezőségi hegyekben termelt bornál jobbat, csak kivételképpen lehet inni. He-gyes, oldals hegyeink, az éjszakot ide nem értve, melyek most mintegy tarfejú agg, ki leélt napjai után bándokid, hogy haszontalanul évtől el, kopaszán meredeznek. Hiába! más irányt az életmódunk lehet adni, de az elmúlt visszahozható. Nem terem azokon többé, egy másik özőn-víz előtt semmi ezen elhagyatottságában, s nem sokára még a juhok is kiszorulnak száraz bórdáiról, mert az idő, a természet vénhedik.

De ha ezen kedvező fekvésű oldalak szőlő-tőkéikkel, éjszakos részük gyümölcsössel betelepítetik, három-négy

*) Legyen szerencsénk minéi: gyakrabban becses levelcikez. Szerk.

tized mulva versenyez a Nyárad és Küküllő vidékeivel. Minő bor az a komlódi, szilvási, malomfalvi hegyeknek terméke! mily bért ittam Sámsondon, M. Bándon, Mezőmadarason, Kőpényben, Kapuson? bizony pártját kell keresni. Hagyjon fel a Mezőség avval a sok kopár „szénafü“ kaszálással, a melyről alig gyül valamicske kost, ha nem tud vele jobbat tenni, tartsa nyári legelőnek, természetesen vetett kostot. Ez sem jó, ez is nomád gazdaság. Mit ajánljak hát? Tagosítást. Hagyjon fel továbbá valamit a török-búza mai módszerinti termesztésével.

Hát aztán miből éljen a nép, s az adóját honnan teremtsé ki!

Szakaszszon időt magának a pénzesebb termények művelésére, ültessen szőlőt, dohányt: a gabona elég a ház számára, a kost a marhának, s évenként ha 2—300 veder jó bort elszűr, lesz abból pénze. A bortermelés lesz még valaha a Mezőség bányája, mert egy család, mely 3—4 tagból áll, ha igyekvő, azon dolog mellett, melyet most végez, s mégissilányul jutalmaztatik, 2—300 vederre való szőlőt mivelhet, szüksége pedig nem rug felebb, mint a mennyit az behajt. Hát még az izés gyümölcs!

Ugy de hol vegyük a karót! Epen azon földből telik ki a karó is: hegyeinek gerincei az ákácznak, lapályaink, a tőfenekek a fűzfának nem hogy pártolói ne volnának, sőt ezen fanemeket édesanyakint növelik. Mindkettő pedig a legjobb szőlőkarót szolgáltatja. Fordítsuk a Mezőségen figyelmünket a bortermelésre, mert valamikor ez leendő gazdaságunk koronája. Gabonája — uraim atyáimiai — csaknem minden tartományunk terem, ha például zab is, de bort, a mi a tűzpróbát kiállja, nem mindenik mutat.

Közel áll a bortermeléshez, s még gyorsabb pénzforgalmat eszközöl a dohányművelés: a mezőségi föld verőfényes hegyeinek aljai, a legjobb minőségű dohányt mutatnak be, sőt — remélem — találkoznak oly fekvésű helyek, melyeken illatos dohány fejlődne ki. Igaz, hogy a dohánnyal is, valamint a szőlővel több munka van, mintha a török-buzát egyszer-kétszer megkapáljuk, de sokkal jövedelmezőbb is amannál. Hogy mind csak a török-buzát említem, a buza, zab, stb. felett, azért teszem, mivel a mezőségi népek eszméje inkább csak a török-buza körül forog, a buzával nem sokat tépelődik, s ha fölveszszük, az elsőnek ára is mindig biztosabb. A zab, árpa, jelen idősakban a versenyt mindkettő előtt elnyerné; de ez a mezőségi föld annak ellenségét, a csigát, bolhát nagyban tenyészti. Visszatérek a dohányra.

Egy hold földben — melyben dohány is tenyészhetik — megterem 60—70 véka szemes török-buza: ára lehet a mostani piacokon 24—28 p. frt. Buza megterem 40—50 véka, ára 24—28 pforint. Zab megterem 60—70 véka, ára 24—28 ft. Árpa megterem 50—60 véka, ára 30 p. ft. Dohányt pedig közepes termő időben ad 8 mászat, melynek árát 60—80 p. ft. Már ha a dohánymunka többbe kerül mint a többi természetmennyeké, még se száll alább a tiszta haszon, hogy azok felett szemmel látott nyereség ne maradjon. A dohány ára pedig előre három évvel mindig bizonyos levén, mennyi előnnyel nem bír a bizonytalan ingatag piacok felett! És aztán a szuszék sem ürül, pedig vajmi nehéz gondot ad az üres szuszék.

„Carthaginem tandem delendam censeo“ pusztuljon ószerű oktalan gazdaságunk. De ezen csak a tagosítás segíthet, s az mentől hamarabb történjék meg, melynek küszöbén állunk, valamint schlendrian gazdaságunk miatt a bukás örvényének szélén. Előre vagy hátra! itt nem vesztegethetünk.

MEZŐSÉGI. *)

KOLOZSVÁRI NAPLO.

Gazdasági egy letünk, mely naponként több élet-revalóságot tüntet ki agrariái viszonyaink körül, mint már régebben említettük, folyamodott volt a magos kormányhoz, hogy az erdélyi földbirtokot túlterhelő adó helyesbít felvétel által könnyíttessék. A m. kormány figyelembe vévén ezen felterjesztést Juraschek tanácsos urat elküldé, hogy Erdély minden vidékeit megjárva, a kerületi főnökök által segítettve, a földbirtokosokat tanácskozára hívja meg, hol egyzersmind az eddigi eljárás ellenében kifogások kihallgatassanak. Ezen rendelkezés alkalmából, mint már szintén említettük, a gazd. egylet egy választmányt nevezett ki, mely irányadásul, az eddigi adó-zás hiányait kiemelje; s munkálatait a vidéki birtokosság is felhasználhassa.

A kitűzött munkát, a napokban megjelent, czíme: véle-ményezés, a földbirtokosok a catastrális munkálatok tárgyában folyamatosan levő felszólalások (reclamatio) körül mikint járjanak el, azon célra törekvőleg, hogy mind a földbirtok megóvassék oly tehertől, mely mint földadó, arra túlterhelőleg és károsan nehezednék, mind a kormány kívánalmainak elégtétessék, mely szerint a földnek tiszta valódi jövedelme vetlessék adó alá.

Ugy tudjuk, a nagyszorgalmu egylet, mely ez ügy körül újabb érdemeket szerzett, gondoskodni fog, hogy ezen ügytá-jékozó vélemény a földbirtokosokhoz mindenfelé eljusson.

Hazafias örömmel írhatjuk, hogy az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat ügyeire vonatkozólag ez év kezdete a legörvendeztetőbb reményekre jogosító. E remények indoklásul szolgálhat az itt következő két adat össze-

*) Idvezeljük régótai ügybarátunkat, s mielőbb várjuk újabb levelét. Szerk.

hasonlítása: 1856-ban április 25-én, midőn még csak a tűzkár-biztosítási ágazat szokott szerepelni, ez oly üdös eredménnyel pályázó, s áldásait az összes birodalom majd mindenik országára árasztó hazai intézetünk 1 millió 375 ezer pflo túlhaladó biztosítási összelet mutathatott fel; most azonban, jelen év ugyanazon napján, miről saját szemünkkel győződhetünk meg, kevés híján harmadfél-milliónyi összeget tüntetett elő. Oedipusi ész nélkül is elgondolható, hogy év végeig hová emelkedhetik ezen intézet, hazánk s városunk e dísz, Kolozsvár e b székesége. Mint curiosumot fölemlítjük, hogy a jégkár-elleni biztosítások előcsapatának első bajnoka f. évi április 19-ről Felső-Ausztriából, Salzburgból köszöntött be.

— Egy angol tudós a dohányzásra vonatkozó rőpiratot adott ki, melyben a dohányzást nemcsak egészségi, nemzetgazdasági és morális, de politikai szempontból is kárhóztatja, s többek közt azt állítja, hogy az oszmán birodalom hanyatlásának oka egyedül a dohányzás.

— A „Neutischeiner Allg. Ztg.“ a főfájás ellen követhető gyógymodot ajánl. — Hat éves koromtól 32 éves koromig, tehát 26 éven át, hetenként egyszer sőt kétszer is borzasztó főfájásom volt, a mi valószínűleg a gyomoridegek rendellen működéséből származott (legtöbbször: ha zavaros söröt ittam.) s rendszeren egy egész napig nem szűnt meg. Miután tizenegy orvos tanácsát hiába használtam, és saját orvosi ismereteimet kedvező eredmény nélkül használtam fel, egy jó öreg néne azt ajánlotta: reggel éhomyra egy pohár vízben vegyek be 10—15 boróka-levelet zuzott, vagy megrázott állapotban és ez tökéletesen használt, 24 év óta azt se tudom, mi az a főfájás. J. C. L.

— A cserebogarak országszerte pusztítanak. Emlékeztetjük olvasóinkat, miszerint a cserebogarakból jó olajat készíthetnek. ha azok halomra gyűjtve, egy üstbe, vagy nagy fazékba rakatnak. Az üst egy lapos köre borítatik, mely kövön egy kis vonal metszessé, melyen az olaj kifolyhasson, ekkor az üst körben betapasztandó, csak a vonalnál hagyatván egy kis rés, végre tüzel kell az így elhelyezett üst körül gyújtani, s a megolvadó cserebogarak igen jó mécsolatnak adnak, és állítólag gazdaságos. A községekben czellengő gyermekek ebből szép pénzhez jutnak, a mellett, hogy ez ártalmas bogarakat pusztítanak.

KÜLFÖLD.

Franciaország. Koszta nagyherceg franciaországi látogatása sok mindenféle politikai találgatásra nyújt alkalmot, — s mint a „Berl. B. Z.“-nak Londonból írják, Palmerstonnak az orosz követ Chreptovich gróffal magánbeszélgetése volt, még pedig rendkívül heves. A nemes preimer a legmélyebben sértve érzi magát azért, hogy a nagyherceg vonakodott Angliában is látogatást tenni. Egyébiránt Párisban nagy igyekezettel kerülnek mindent, a mi felöltővé tehetné a nherceg iránti szívélyességet, úgy hogy Koszta ngh. sem leend inkább kitüntetve, mint Ferdinand Miksa ausztriai főherceg.

— A neuchateli royalisták Párisban a neuchateli ügygyel foglalkozó öt nagy hatalom képviselőinek egy iratot nyújtottak be, a melyben tiltakoznak ügyök és azon elvek mellett, melyekért oly hévvel küzdöttek. Ezek a royalista forradalmárok nem hiszik, hogy Európa monarchái forradalmi elveket akarjanak pártfogolni azen elv ellenében, melynél fogva magok uralkodnak. Ha a porosz király lemond Neuchatelről, szükségkép forradalmi elvek szerint fog az kormányoztatni. Neuchatel feladása egész Európában felháborítja a forradalmat. Bármilyen történjék azonban, ők a neuchateli royalisták büszkék rá, hogy kötelességüket teljesítik, azaz, tényleges uralkodójak, a szövetséget ellen fölkelni. — Mintha a berlini Kreuz-Zeitung volna e tiltakozókban, vagy maga a porosz kabinet, a melynek tulszorongó lelkiismerete nem engedi, hogy a két fejedelemséget oda vesse például annak, az Európában kivívó állást foglaló köztársaságnak.

— Párisból április 21-én írják, hogy Danilo hg. legközelebb visszatér Montenegroba. Valótlán a hír, mintha a hercegnek esze ágában is volna a fejedelemségről lemondani. A „P. Lloyd“ szerint nagyon feltűnt Oroszország azon nyilatkozata, melyet a montenegrói kérdésben bécsi követe által tétetett, hogy arra nézve tökéletesen egy véleményben van Ausztriával. Ugy látszik, szeretnék Sz. Pétervárott, ha a vladika rászáná magát a lemondásra; — annyi bizonyos, hogy Oroszország nem támogatja többé igényeit.

— A francia kormány a kínai hittérítőktől tudósításokat vett, melyekben azt sürgetően felkérlik, hogy az angolokat China elleni hadimunkálataiban támogassa. A kormányának szándéka volt a kínai vizekre 6000 emberből álló hadtestet küldeni, csak az ily hadjáratra kellett roppant költségek tartóztatása vissza szándékának valószínűsítésétől. Különben el van már határozva, hogy a

francia tengerészlet az angollal közösen működ-jék China ellen.

Amerika. New-Yorkból április 2-ről írják: A washingtoni kabineta Kansas-ügyet tárgyalja, s Buchanann azon elvet állítja föl, mikép a nép véleményét kell megkérdezni, az állam alkotmányának elfogadása végett. Az amerikai lapok a kínai ügyről vitatkoznak. Az amerikai kereskedők azt akarják, hogy saját kormányuk is tevékeny részt vegyen a China elleni kényszerítő rendszabályokban, nem hajtván, hogy Anglia oly előnyöket nyerjen e háboru folytán, mikkel ők magok nem bírnak.

— A mexicói kormány csapatjai minden ütközetben megverték a lázadókat. A spanyol ügybaj szép módvali eligazítását remélték, mivel a mexicói kormány eltökéltnek mutatkozott minden kezére kerülő vétkest megbüntetni. — Sonorának az Egyesült-államok részére eladását vagy átengedését valószínűnek tartják.

— A Nicaraguából érkezett hírek fontosak, ha csakugyan valók. Walker — mint jelenleg hírlík — márt. 16-kán megtámadta volt elleneit St. Georgeban, de azon jelentésre, hogy Rivas (a város) egy Chamorra tbnok alatti csapat által fenyegetve van, ez ellen fordult, s öt tökéletesen megverte. Chamorra maga 327 halottra s 300 sebesülte teszi tulajdon veszteségét. Walker, a különben csupán rongyos sereggel dicsekhető merész kalandor, gazdagon el volt látva fegyverrel, hadiszerrrel s eleséggel. Sűrűn beszélik, hogy Rivas ex-elnököt meggyilkolták volna.

Olaszország. Palermoból április 18-án írják: „A husvéti ünnepek ötletéből 24 egyénnek lön a fogság elengedve, vagy a kiutasítási rendelet visszavonva. A sziget minden részéből kedvező tudósítások érkeznek a vetések állapotáról. Az olaj- és mandolafák sokat ígérnek. A borára alább szállott, mivel a szőlőtöke szép reménnyel kecsegtet. Csak a nápolyi király amnestiájának mandolafája késik a kivirulással. Egy-egy kis rügyet csakugyan vehetni észre, sicut figura docet.

— A „Giorn. di Rom.“ közlést hoz az ünnepelekről, melyek Hauik bimbok-érsek úr ő eminenciájának presbyteré nevezetése alkalmából tartattak; továbbá egy pápai rendeletet közöl, mely a papoknak, zárdáknak s más vallási intézeteknek megengedi, hogy a központi vasút részvényeiben részt vegyenek.

Svaitz. A svaitzi kormány kimondta az utolsó szót a neuschateli ügyben. A szövetségtanácsnak az látszik elve lenni, hogy a Svaitz önállóságát sértő pontoknak mindegyik ellenszegüljön, a többi pontra nézve minden lehető engedményt megtegyen, ha az Svaitz tételeivel nem ellenkezik. Az el nem fogadható feltételek között van: a papság vallásos, politikai és pénzügyi jogainak helyreállítása Neuschatelben. Ezen osztály — a „La Presse“ levelezője szerint — mindig államot képezett az államban, s a kormányának sok bajt okozott; még Nagy Fridrik sem tudott kijöni ezen papokkal, s egyszer ezt írta egy államférfiúnak: „En Petit pierre miniszter saját hercegségében a papok túrmetelensége ellen akartam védni, de nem bírtam; akartam védni Rousseaut az elvén irányzott üldözések ellen, de megmenteni nem tudtam.“ Ha Svaitz és Poroszország nem tudnának kiegyezni, a conferentia többi négy tagja kidolgoz egy közpögyezséget, és ha ezt Svaitz elfogadja, Poroszország pedig nem, nagyon lehet, hogy a négy nagy hatalom egy-szerűen elismerend Neuschatel függetlenségét.

Svédország. A svéd evang. egyházban még sok régi erőszakos rendszabás áll fenn, mely a tizenkilenczedik század szellemével homlokegyenest ellenzik. Száműzetés és a polgári halál egy neme vár arra, ki az állam-egyház kebeléből kilép. Csak lutheranusok nyerhetnek közhivatalokat. Minden perczen szüksége van a svédnek lelkesztől bizonyítványra vallástani ismereteinek fokozatáról, s azon napról, melyen legutólszor vevé az urvacsoráját. Minden svéd, legyen bár öreg vagy fiatal, gazdag vagy szegény, köteleztetik évenként legalább egyszer vallástani vizsgálatnak alávetni magát. Az egyházból kiállítás nem ritkán fordul elő, s a legkomolyabb következményei vannak a polgári rendre nézve. A király a birodalmi gyűlés megnyitására tartott trónbeszédben azon szándékát nyilvánítja, hogy kiterjedtebb vallási szabadságot fog életbe léptetni. Egy törvényjavaslat lön előterjesztve, mely habár a nagyobb büntetéseket eltörli, több terhes formaságot hozott be. De ezen törvényjavaslat a védelmezésre felszólított legfőbb törvényhatóság

előtt mégis igen szabadelvűnek tűnt fel, s az előzményekből következtetni lehet, hogy a papság és nemesség nem fogják engedni a király szabadelvű tervének valószínűsítését, — már pedig az alkotmányos törvények megváltoztatására a négy rend beléegyezése szükséges. Mit fog már most a király ily körülmények közt tenni? Ot a nemzet egy részének előítéletei ellen, Európa közvéleményének kell támogatnia. — És ez támogatja is őt, s e tekintetben többek közt Törökországra mutat, az európai államcsaládnak e csecsemőjére, hogy tanuljon tőle türelmességet a Gusztáv Adolphjával dicsekedő vén gyermek.

— Több svájci lapban azon gondolatot pengetik, hogy nemzeti aláírás útján teremtsék össze azon összeget, melyet Poroszországnak Neuschatel függetlenségéért követel. A „Bund“ azonban semmiképpen sem bárátkozhatik meg ezen gondolattal. Az ügy jelen fokán — úgy hiszi ő — pénzbeli kárpótlás megalázó a hazára nézve, fizessen akár a kincstár, akár a nép. A mi a nagylelkűséget nézi, Svájc azt eléggé gyakorolta már; ha még többet tenne, inkább gyöngeséget mint nagyságot árulna el. — Pedig a porosz lelkiismeret ama szeretlen szorongását egy pár millió legjobban orvosolhatná minden álszenteskedés mellett is.

Czirkaszia. A oroszok a cserkeszekkel az idén egyszer mindenkorra végezni akarnak. Első készülleteik roppantak; az egyesült orosz seregk száma felülmúlja az ötvenezret, s először fogják a cserkeszek ellen alkalmazni a francia rendszert. Több csatár-vadász zászlóalj képezi az előhadat s lesz hegyi tüzérség is azon mintára, melyet a francziák az algiri hadjáratokban használnak. Azonban a cserkeszek sem fogják keresztben tartani a lábukat. Van fegyverök és löszörök. A legutóbbi rabszolgaeladások csupán ürügyül szolgáltak, hogy minél tetemesebb hadkészletet szállítsanak a hegyek közé, melyek szerencsésen meg is érkeztek.

A „Kongoru“ esemény folytán a stambuli orosz követ, Butenieff oda van utasítva, miszerint a portánál úgy működjk, hogy az tisztelje, s másokkal is tiszteltesse az Oroszország által kihirdetett ostromzárolást a cserkesz terület szomszédságában. A Fekete-tengeren orosz hajók fognak portyázni, hogy a Mehemed bey (Bangya) átkeléséhez hasonló esetek ne történjenek sat.

UJPOSTA.

— A francia consul bukaresti tudósításai az Unjora nézve most is kedvezők; ámde Jassyból nem sok vigasztalót irnak e részben. A papság és néptömeg egész fanatizmussal nyilatkozik az unio ellen, s a moldovai uj belügyminiszter azzal fenyegetődzik, hogy „minden unionistának levágatja a haját s szakállát.“

— Az „Ind. belge“ szerint a párisi török követnek sikerült Danilo vladikát rávenni, hogy küldjön Stambulba egy tanácsost, a ki egyenes alkudozásokba lépjen a fényes kapuval.

— Stambulban a cserkesz-expeditio iránti vizsgálat be van végezve: Ferhad és Izmail pasák száműzetéssel lőnek büntetve, Mehemed bey szintén, de ő dicsőségesen megelőzte e büntetést, s most ezredeket atakit, mig uj hazájának fia bevették Szalis erődöt, s az orosz őrséget mind egyig kardra hányták. E hirt a marseillei úton jött tudósítások is megerősítik.

— Párisban összeesküvésnek jutottak volna nyomára, mi abból állott, hogy pokolgépet akartak a császár páholya alá helyezni a Théâtre francaisban, hova egy pinczén keresztül akartak hatolni.

— Madrid néhány napi izgatottsága után ismét csendesülni kezd, az elogatások se folynak oly sűrűn. A vallási hírlapok az összeesküvés tervre nézve visszautasítanak minden felelősséget. Az egész zavar leginkább Narvaez elnökszékének szilárdítására fog szolgálni.

— Danilo már most jó helyen tapogatódzott — udvarolni volt a török követnél s magát ildomosan viselte. A török suzeránitást szándéka elismerni, hogy Czernagora számára engedményeket nyerhessen. Most utba van hazafelé s ha eddig külügygyel foglalkozott, majd belügygyel is lesz elég baja.

Sajtóhíra. Mult szám 257 lap, 3-dik határ, 5-dik sor a „Kolozsvári Napló“-ban „rónához“ helyett „rouéhoz“ olvasandó.

Bécsi hírlap. Április 24-kén Magyar urb. pap. 79%. Vert arany 7/10. Ezüst 5/10.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

Törvénytörvények

kivonatban.

A k. fejezvár-megyei cs. k. törv.-szék f. é. márcz. 30-ról 30 sz. a. felhívja Dobai György örököseit, ellenök, Sturm Titus által 1240 ez. ft iránt indított kereset védelmire. Tárgyalási hatánap f. é. május 29-ke d. e. 9-kor. Részökre kirendelt ügyvéd West Edmund.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv.-szék f. é. április 9-ről 3242 sz. a. cs. d. öt hirdet kolozsvári kereskedő Jakab János

összes vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. június 30 ig, tömegdönknek ügyvéd Grois Ferdinand ellen.

Az erdő-sz. györgyi cs. k. járáshivatal, mint törv.-szék, f. é. április 6-ról 624 sz. a. felhívja azt, a kinél lenne a gróf Bethlen Farkas a forradalom alatt elvesztett adós-levele körülbelül 1845-ről, a mely szerint Pataki Klára özvegy Henter Imrénének 1000 ez. ftal tartozik, jelentse magát egy év alatt azaz április 7-éig 1858. mivel azontul semmit erővé fogják nyilvánítani.

A k. fejezvár-megyei cs. k. törv.-szék f. é. márcz. 30-ról 214 sz. a. felhívja Barcsai Jánost és Barcsai Polixénát

gróf Lázár Mórinczt, ellenök, a cs. kir. pénzügyvédség által, a cs. k. kincstárnak tartozó 1819 ez. ft 23 1/2 x iránt indított kereset védelmire. Részökre kirendelt ügyvéd Dr West Edmund.

A m. vásárhely-megyei cs. k. törv.-szék f. é. április 8-ról 1871 sz. a. felhívja azon hitelezőket, a kiknek követelésök lenne az 1854. május 28-án végrendelet nélkül elhalt náznánfalvi ifj. Berzenczy János hátramaradt vagyonához, adják be oda követeléseiket f. é. június 15-re d. e. 9 óráig, tömegdönknek Scheicz Antal.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.